07/04/2023

Που’σαι Λάζαρε… Τα κάλαντα του Λαζάρου στην Ελλάδα

/ Παράδοση

Μία από τις μέρες της πασχαλινής περιόδου, κατά την οποία έχουν καταγραφεί πολλά και διάφορα έθιμα είναι το Σάββατο του Λαζάρου. Η ανάσταση του Λαζάρου θεωρείται «η πρώτη Λαμπρή». Την παραμονή της γιορτής αυτής, σε πολλά χωριά, κορίτσια, ντυμένα με παραδοσιακές φορεσιές, οι «Λαζαρίνες», μαζεύουν λουλούδια με τα οποία στολίζουν μικρά καλαθάκια και λένε τα κάλαντα του Λαζάρου από πόρτα σε πόρτα παίρνοντας ως αντάλλαγμα χρήματα, αυγά ή κεράσματα.

Από την προηγούμενη ημέρα έχουν συλλέξει άνθη και με αυτά έχουν στολίσει καλαθάκια με τα οποία γυρνούν από σπίτι σε σπίτι και τραγουδούν:

Ἦρθε ὁ Λάζαρος, ἦρθαν τὰ Βάγια,
ἦρθε τῶν Βαγιῶν ἡ ἑβδομάδα.

Ξύπνα Λάζαρε καὶ μὴν κοιμᾶσαι,
ἦρθε ἡ μέρα σου καὶ ἡ χαρά σου.

Ποῦ ἤσουν Λάζαρε; Ποῦ ἤσουν κρυμμένος;
Κάτω στοὺς νεκρούς, σὰν πεθαμένος.

Δὲ μοῦ φέρνετε, λίγο νεράκι,
πού ῾ν᾽ τὸ στόμα μου πικρὸ φαρμάκι.

Δὲ μοῦ φέρνετε λίγο λεμόνι,
Πού ῾ν᾽ τὸ στόμα μου, σὰν περιβόλι.

Ἦρθε ὁ Λάζαρος, ἦρθαν τὰ Βάγια,
ἦρθε ἡ Κυριακὴ ποὺ τρῶν᾽ τὰ ψάρια.

Σήκω Λάζαρε καὶ μὴν κοιμᾶσαι,
ἦρθε ἡ μάνα σου ἀπὸ τὴν πόλη,
σοῦ ῾φέρε χαρτὶ καὶ κομπολόι.

Γράψε Θόδωρε καὶ σὺ Δημήτρη,

γράψε Λεμονιὰ καὶ Κυπαρίσσι.

Τὸ κοφνάκι μου θέλει αὐγά,
κι ἡ τσεπούλα μου θέλει λεφτά.

Βάγια, Βάγια καὶ Βαγιῶ.
τρῶνε ψάρι καὶ κολιό.
Καὶ τὴν ἄλλη Κυριακή,
τρῶνε τὸ ψητὸ τ᾽ ἀρνί.

Οι νοικοκυραίοι που άκουγαν τα κάλαντα, έδιναν στις Λαζαρίνες φρούτα, διάφορα φαγώσιμα η χρήματα. Σώζονται πολλές παραλλαγές από κάλαντα ανάλογα με την περιοχή.

Τα Παραδοσιακά Κάλαντα

Ακούστε τα Κάλαντα του Λαζάρου, που παλαιότερα τραγουδούσαν στα σπίτια τέτοια μέρα (Σάββατο του Λαζάρου) οι μικροί καλαντιστές. Δυστυχώς, το έθιμο τείνει να εκλείψει και παραμένει περισσότερο πια ως λαογραφικό στοιχείο της παράδοσής μας.

</iframΚάλαντα του Λαζάρου ΆμπλιανηςΑκούστε τα Κάλαντα του Λαζάρου Άμπλιανης (παλαιότερα Σταυροπήγιο) Ευρυτανίας, όπως τα παρέδωσε μέσα από τη προφορική παράδοση η Βασιλική Κραββαρίτη-Κουλαρμάνη, τραγουδισμένα από παιδιά της Σχολής Βυζαντινής Μουσικής της Ι.Μ. Καρπενησίου, τον Απρίλιος του 2012. Ηχογράφηση, παρουσίαση: Ηλιόπουλος Αναστάσιος, Συλλογή Παραδοσιακής Μουσικής Γ.Α.Κ.-Αρχεία ν. Ευρυτανίας</p> </p> Το εμάθατε τι ‘γίνη σήμερα στην Παλαιστίνη,
 και στη πόλη Βηθανία, Μάρθα κλαίει και Μαρία Λάζαρον τον αδερφόν της και γλυκύ καρδιακό της Τρείς ημέρες τον θρηνούσαν και τον εμοιριολογούσαν.
 3. Την ημέρα την τετάρτη κίνησε_ο Χριστός για νά ΄ρθει
 και εβγήκε η Μαρία έξω από τη Βηθανία,
 4. «Αν εδώ ήσουν, Χριστέ μου, δε θα πέθαινε_ο αδερφός μου,
 μα και τώρα εγώ πιστεύω και καλώτατα ηξεύρω
 5. ότι δύνασαι αν θελήσεις, και νεκρούς να αναστήσεις».
 «Λέγε, πίστευε, Μαρία, άγωμεν εις τα μνημεία».
 6. Τότε κι ο Χριστός δακρύζει και τον Αδη φοβερίζει.
 «Άδη, Τάρταρε και Χάρο, Λάζαρέ μου να σε πάρω,
 7. δεύρο έξω, Λάζαρέ μου, φίλε μου κι αγαπητέ μου».
 Παρευθύς από τον Άδη, ως εξαίσιον σημάδι,
 8. Λάζαρος απελυτρώθη, αναστήθη και σηκώθη,
 ζωντανός, σαββανωμένος και με το κερί ζωμένος.
 9. Τότε η Μάρθα κι η Μαρία, τότε όλη η Βηθανία,
 μαθηταί και αποστόλοι, τότ΄ ευρέθησάνε όλοι,
 10. Δόξα τω Θεώ φωνάζουν

και τον Λάζαρο ΄ξετάζουν
 «Πές μας, Λάζαρε, τί είδες, εις τον Άδη που επήγες;»
 11. «Είδα φόβους, είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνους,
 Δώστε μου λίγο νεράκι, να ξεπλύνω το φαρμάκι,
 το φαρμάκι των χειλέων και μη με ρωτάτε πλέον». <iframe width=”560″ height=”315″ src=”<a href="https://www.youtube.com/embed/FFqqhE1FUds" data-saferedirecturl="https://www.google.com/url?q=https://www.youtube.com/embed/FFqqhE1
title=”YouTube video player” frameborder=”0″ allow=”accelerometer; autoplay; clipboard-write; encrypted-media; gyroscope; picture-in-picture; web-share” allowfullscreen></iframe> Τα κάλαντα του Λαζάρου στην Κέρκυρα Στην βόρεια Κέρκυρα, κάθε παραμονή του Σαββάτου του Λαζάρου χορωδίες ερμηνεύουν τα «Κάλαντα του Λαζάρου». Τα σημερινά κάλαντα που σώζονται είναι νεώτερα και έχουν υποστεί διάφορες αλλαγές σε φράσεις και λέξεις και αφηγούνται την Ανάσταση του Λαζάρου: «Με τον ορισμό λόγο να πούμε και το Λάζαρο να διηγηθούμε Καλησπέρα σας καλή βραδία, ήρθε ο Λάζαρος με τα Βαΐα Αν κοιμόσαστε να ασκωθείτε και αν κάθεστε ν’ αφρικαστείτε. Αγρικήσατε μεγάλο θαύμα, όπου έγινε δαιμόνων τραύμα. Πήγεν ο Χριστός στη Βηθανία διότι εκεί ήταν πολύ απιστία. Όσοι έμαθαν τον ερχομό του, όλοι τρέξανε στον ορισμό του. Όλοι τρέξανε μικροί, μεγάλοι, όλοι Χριστιανοί Εβραίοι κι άλλοι Καβαλίκεψε εις πώλου όνο, έτσι έμελλε τούτο το χρόνο Και τα νήπια παιδιά Εβραίων, δια την πομπή των Ιουδαίων. Άλλοι έκοβαν κλάδους και Βάϊα, συντηνέχοντες τα λόγια τα Άγια. Άλλοι έλεγαν ευλογημένος ο ερχόμενος και κηρυγμένος. Τότε ο Χριστός εμπρός κινάει και ο λαός τον ακλουθάει. Τότε τρέξανε Μάρθα, Μαρία, γιατί ήτανε μεγάλη χρεία. Πού είναι ο Λάζαρος, πού είν’ ο αδερφός μου, πού είν’ ο φίλος μου και ξάδερφός μου; Λέγουν Λάζαρος είν’ πεθαμένος, τετραήμερος στη γη θαμμένος. Λέγει πάμετε να τον ιδούμε και στον τάφο του να λυπηθούμε. Πάτησε ο Χριστός στην πλάκα επάνω, «Δεύρο Λάζαρε, σήκω επάνω». Κι ώ του θαύματος η γη εταράχθη και ο Λάζαρος ορθός εστάθη. Πού ήσουν Λάζαρε, πού ‘σαι αδερφέ μου, πού ήσουν φίλε μου και γνώριμέ μου; Δώστε μου να πιω λίγο νεράκι, τι είν’ το στόμα μου πικρό φαρμάκι. Είν’ τ’ αχείλι μου είν’ μαραμένο και από τη γη φαρμακωμένο. Δώστε μου να πιω να σας μιλήσω και το θάνατο να λησμονήσω. Ήμουνα βαθιά στη γη θαμμένος και με τους νεκρούς ανταμωμένος. Τι είν’ ο θάνατος που περιμένει κάθε άνθρωπο στην Οικουμένη. Τώρα ευχόμεθα καλήν υγεία, Καλή Ανάσταση και ευτυχία. Χρόνους Πολλούς»... <iframe width=”560″ height=”315″ src=”<a href="https://www.youtube.com/embed/DuBfrnil9F4" data-saferedirecturl="https://www.google.com/url?q=https://www.youtube.com/embed/DuBfrnil9
title=”YouTube video player” frameborder=”0″

allow=”accelerometer; autoplay; clipboard-write; encrypted-media; gyroscope; picture-in-picture; web-share” allowfullscreen></iframe>

Τα Κάλαντα του Λαζάρου στην Άμπλιανη

Ακούστε τα Κάλαντα του Λαζάρου Άμπλιανης (παλαιότερα Σταυροπήγιο) Ευρυτανίας, όπως τα παρέδωσε μέσα από τη προφορική παράδοση η Βασιλική Κραββαρίτη-Κουλαρμάνη, τραγουδισμένα από παιδιά της Σχολής Βυζαντινής Μουσικής της Ι.Μ. Καρπενησίου, τον Απρίλιος του 2012. Ηχογράφηση, παρουσίαση: Ηλιόπουλος Αναστάσιος, Συλλογή Παραδοσιακής Μουσικής Γ.Α.Κ.-Αρχεία ν. Ευρυτανίας

Το εμάθατε τι ‘γίνη σήμερα στην Παλαιστίνη,
και στη πόλη Βηθανία, Μάρθα κλαίει και Μαρία Λάζαρον τον αδερφόν της και γλυκύ καρδιακό της

Τρείς ημέρες τον θρηνούσαν και τον εμοιριολογούσαν.

Την ημέρα την τετάρτη κίνησε_ο Χριστός για νά ΄ρθει
και εβγήκε η Μαρία έξω από τη Βηθανία,

«Αν εδώ ήσουν, Χριστέ μου, δε θα πέθαινε_ο αδερφός μου,
μα και τώρα εγώ πιστεύω και καλώτατα ηξεύρω
ότι δύνασαι αν θελήσεις, και νεκρούς να αναστήσεις».

«Λέγε, πίστευε, Μαρία, άγωμεν εις τα μνημεία».
Τότε κι ο Χριστός δακρύζει και τον Αδη φοβερίζει.
«Άδη, Τάρταρε και Χάρο, Λάζαρέ μου να σε πάρω,
δεύρο έξω, Λάζαρέ μου, φίλε μου κι αγαπητέ μου».

Παρευθύς από τον Άδη, ως εξαίσιον σημάδι,
Λάζαρος απελυτρώθη, αναστήθη και σηκώθη,
ζωντανός, σαββανωμένος και με το κερί ζωμένος.
Τότε η Μάρθα κι η Μαρία, τότε όλη η Βηθανία,
μαθηταί και αποστόλοι, τότ΄ ευρέθησάνε όλοι,

Δόξα τω Θεώ φωνάζουν και τον Λάζαρο ΄ξετάζουν
«Πές μας, Λάζαρε, τί είδες, εις τον Άδη που επήγες;»

«Είδα φόβους, είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνους,
Δώστε μου λίγο νεράκι, να ξεπλύνω το φαρμάκι,

το φαρμάκι των χειλέων και μη με ρωτάτε πλέον».

Τα κάλαντα του Λαζάρου στην Κέρκυρα

Τα παραδοσιακά κερκυραϊκά κάλαντα του Λαζάρου ακούγονται σε καντούνια και πλατείες της πόλης της Κέρκυρας από χορωδίες, κιθάρες και μαντολίνα. . Τα σημερινά κάλαντα που σώζονται είναι νεώτερα και έχουν υποστεί διάφορες αλλαγές σε φράσεις και λέξεις και αφηγούνται την Ανάσταση του Λαζάρου:

«Με τον ορισμό λόγο να πούμε και το Λάζαρο να διηγηθούμε Καλησπέρα σας καλή βραδία,

ήρθε ο Λάζαρος με τα Βαΐα Αν κοιμόσαστε να ασκωθείτε και αν κάθεστε ν' αφρικαστείτε.

Αγρικήσατε μεγάλο θαύμα, όπου έγινε δαιμόνων τραύμα.

Πήγεν ο Χριστός στη Βηθανία διότι εκεί ήταν πολύ απιστία.

Όσοι έμαθαν τον ερχομό του, όλοι τρέξανε στον ορισμό του.

Όλοι τρέξανε μικροί, μεγάλοι, όλοι Χριστιανοί Εβραίοι κι άλλοι Καβαλίκεψε εις πώλου όνο, έτσι έμελλε τούτο το χρόνο Και τα νήπια παιδιά Εβραίων, δια την πομπή των Ιουδαίων.

Άλλοι έκοβαν κλάδους και Βάϊα, συντηνέχοντες τα λόγια τα Άγια.

Άλλοι έλεγαν ευλογημένος ο ερχόμενος και κηρυγμένος.

Τότε ο Χριστός εμπρός κινάει και ο λαός τον ακλουθάει. Τότε τρέξανε Μάρθα, Μαρία, γιατί ήτανε μεγάλη χρεία.

Πού είναι ο Λάζαρος, πού είν' ο αδερφός μου, πού είν' ο φίλος μου και ξάδερφός μου;

Λέγουν Λάζαρος είν' πεθαμένος, τετραήμερος στη γη θαμμένος. Λ

έγει πάμετε να τον ιδούμε και στον τάφο του να λυπηθούμε. Πάτησε ο Χριστός στην πλάκα επάνω, «Δεύρο Λάζαρε, σήκω επάνω».

Κι ώ του θαύματος η γη εταράχθη και ο Λάζαρος ορθός εστάθη.

Πού ήσουν Λάζαρε, πού 'σαι αδερφέ μου, πού ήσουν φίλε μου και γνώριμέ μου; Δώστε μου να πιω λίγο νεράκι, τι είν' το στόμα μου πικρό φαρμάκι.

Είν’ τ’ αχείλι μου είν’ μαραμένο και από τη γη φαρμακωμένο. Δώστε μου να πιω να σας μιλήσω και το θάνατο να λησμονήσω.

Ήμουνα βαθιά στη γη θαμμένος και με τους νεκρούς ανταμωμένος. Τι είν’ ο θάνατος που περιμένει κάθε άνθρωπο στην Οικουμένη.

Τώρα ευχόμεθα καλήν υγεία, Καλή Ανάσταση και ευτυχία. Χρόνους Πολλούς»…

Τα κάλαντα του Λαζάρου στην Κάλυμνο

Το τραγούδι που ψάλλεται στη Κάλυμνο διασώζει με έναν εξαιρετικό ποιητικό λόγο, πιο κοντά στην ευαγγελική διήγηση απ’ ό,τι τα περισσότερα κάλαντα, την ιστορία του Αγίου Λαζάρου, φίλου του Χριστού. Επιπλέον η περίτεχνη μελοποιΐα και ο ασυνήθιστος ρυθμός κάνουν τα κάλαντα αυτά να ξεχωρίζουν.

Εις την πόλη Βηθανία, Μάρθα κλαίει και Μαρία,
Λάζαρο τον αδερφό τους, τον γλυκύ και καρδιακό τους.

Τον μοιρολογούν και κλαίνε, τον μοιρολογούν και λένε,
τρεις ημέρες τον θρηνούσαν, και τον εμοιρολογούσαν.

Την ημέρα την τετάρτη, κίνησε ο Χριστός για να ’ρθει,
και εβγήκε η Μαρία, έξω από την Βηθανία.

Και εμπρός Του γόνυ κλίνει, και τούς πόδας Του φιλήνει,
αν εδώ ήσουν Χριστέ μου, δεν θ’ απέθνησκε ο αδελφός μου.

(Μα και τώρα εγώ πιστεύω, και καλότατα ηξεύρω,
ότι δύνασ’ αν θελήσεις, και νεκρούς να αναστήσεις!)

Χαίρε πίστευε Μαρία, άγωμεν εις τα μνημεία,
τότε ο Χριστός δακρύζει, και τον Άδη φοβερίζει.

Άδη Τάρταρε και Χάρο, Λάζαρο θε να σου πάρω,
δεύρο έξω Λάζαρε μου, φίλε και αγαπητέ μου.

Παρευθύς από τον Άδη, ως εξαίσιο σημάδι,
Λάζαρος απελυτρώθη, ανεστήθη κι εσηκώθη.

(Και ευθύς απολυτρώθη, ανεστήθη και εσηκώθη,
Λάζαρος σαβανωμένος, και με το κερί ζωσμένος.

Τότε η Μάρθα κι η Μαρία, τότε όλη η Βηθανία,
Δόξα τω Θεώ φωνάζουν, και τον Λάζαρο ξετάζουν.)

Λάζαρε πες μας τι είδες, εις τον Άδη που επήγες,
είδα φόβους είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνους.

(Δώστε μου λίγο νεράκι, να ξεπλύνω το φαρμάκι,
της καρδιάς μου των χειλέων, και μη με ρωτάτε πλέον.)

Πηγές:

Πεμπτουσία

CorfuPress